

2. Краткий психологический словарь / Под ред. А.В.Петровского, М.Г.Ярошевского. – Р-на-Д.: Феникс, 1998. – 512 с.
3. Савченко О. Цінності, що об'єднують шкільну і педагогічну освіту // Початкова школа. – 2008. – № 2. – С. 2-5.

Анотація

У статті актуалізується необхідність більш якісної і різноманітної професійної підготовки вчителів початкових класів до здійснення творчого й мовленнєвого розвитку молодших школярів на основі використання репродукцій картин.

Аннотация

В статье актуализируется необходимость более качественной и разносторонней профессиональной подготовки учителей начальных классов к осуществлению творческого и речевого развития младших школьников на основе использования репродукций картин.

Summary

This article actualizes the necessity to train junior classes teachers more qualitatively and versatile for the realization of creative and vocal progress of junior pupils on the basis of pictures reproduction usage.

Подано до редакції 21.12.2009 р.

□ 2009

Кривильова О.А.

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У ПРОЦЕС ДІЯЛЬНОСТІ ТВОРЧИХ КОЛЕКТИВІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Національна доктрина розвитку освіти в Україні в XXI зазначає пріоритети державної політики в розвитку освіти, які спрямовані на забезпечення економічних і педагогічних умов для професійної самореалізації педагогічних кадрів. Сучасній школі потрібен учитель, який би міг постійно, послідовно й безперервно вдосконалювати зміст і засоби своєї професійної діяльності, стати взірцем високої духовної та педагогічної культури. Успішне вирішення цього завдання можливе за умови готовності вчителя як до професійної діяльності в цілому, так і до впровадження інноваційних педагогічних технологій зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Дослідженню готовності викладача до різних видів педагогічної праці приділено увагу в роботах таких дослідників, як А.Деркач, Г.Костюк, Д.Мазоха, В.Моляко, А.Петченко, І.Пастир, В.Сластьонін, В.Чайка, П.Чамата, В.Щербина, Є.Шевчук, О.Ярошенко та ін.

Основні напрями сучасних досліджень педагогічної творчості присвячені: дослідженню співвідношення поняття педагогічної творчості із супровідними ознаками, властивостями, якість особистості (В.Лісовська, В.Крутецький, М.Поташник, Л.Степанко та ін.); розгляду індивідуального стилю діяльності особистості як найважливішої ознаки її творчого характеру (Є.Климов, В.Мерлін, Н.Петров, Я.Пономарьов, Г.Філонов та ін.); з'ясуванню механізму взаємозв'язку творчого мислення і педагогічної майстерності (Ю.Азаров, В.Загвазінський, І.Зязюн, Н.Тарасевич та ін.); розвитку науково-педагогічного стилю мислення як першооснови становлення творчої особистості вчителя (Ю.Чабанський, В.Сластьонін, Г.Щукіна та ін.); дослідженню суб'єктивних аспектів педагогічної творчості, видів і механізму педагогічної імпровізації (І.Зязюн, В.Кан-Калик, М.Нікандров та ін.); вивченню педагогічних умов, шляхів і засобів формування творчої позиції особистості (В.Андрєєв, О.Бодальов, Н.Кичук, М.Демінчук, Л.Лузіна, О.Мороз, В.Рибалко та ін.); створенню методик виявлення і розвитку творчих якостей особистості, вивчення обдарованості (В.Моляко, П.Перепелиця, М.Смульсон, М.Холодна та ін.).

Значний інтерес для розуміння суті готовності педагогів до впровадження педагогічних технологій мають дослідження вітчизняних та зарубіжних учених (М.Бердяєва, Р.Бернс, М.Боришевський, І.Кон, Г.Кириленко, С.Куперсміт, О.Леонтьєв, С.Роджерс, С.Рубінштейн, П.Тейяр де Шарден, Р.Штайнер та ін.).

Але на сьогодні ще не достатньо розкрито впровадження інноваційних педагогічних технологій у процес діяльності творчих колективів.

Формулювання цілей статті... Саме тому метою статті є обґрунтування необхідності підготовки керівників творчих колективів до впровадження інноваційних педагогічних технологій та використання необхідних підходів до організації їх творчої діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження... На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури, можна зробити висновок, що не існує однозначного визначення поняття "педагогічна творчість". Саме тому, на наш погляд, проблема її реалізації у практичній діяльності навчальних та позанавчальних закладів освіти не набула цілеспрямованості, послідовності і систематичності.

Ми розглядаємо зміст професійної готовності учителя через систему критеріїв у контексті цілісної педагогічної освіти. Отже, на наш погляд, педагогом, готовим працювати творчо можна вважати спеціаліста, який: оволодів обсягом знань, умінь та навичок відтворення еталонів професії на рівні майстерності (нормативні критерії); відповідає професійним вимогам професії та професійному статусу (об'єктивні критерії); особисто схильний до професії, мотивований до праці в ній, задоволений, ціннісно-орієнтований (суб'єктивні критерії); використовує соціально прийнятні прийоми, способи, технології, професійні знання, навички для досягнення конкретних результатів виховання та навчання підростаючих поколінь (процесуальні критерії); досягає бажаних результатів у своїй діяльності (результативні критерії); володіє умінням вступати в конкретні відносини на ринку послуг виховання та навчання; готовий до оволодіння даною професією, водночас усвідомлює та має перспективу розвитку, вдосконалення своєї майстерності (критерії професійної придатності до навчання); відданий своїй професії, спроможний захистити та підтримати її навіть у складних умовах (критерії конкурентоспроможності).

Проблема впровадження педагогічних технологій виступає загальним предметним полем ряду наук: педагогіки, психології, філософії, соціології. Ми згодні з висновком С.Сисоевої [3], яка стверджує, що під педагогічною технологією, насамперед, розуміється система найбільш раціональних способів досягнення поставленої педагогічної мети, наукова організація навчально-виховного процесу, що визначає найбільш раціональні й ефективні способи досягнення кінцевих освітньо-культурних цілей. При цьому педагогічна технологія повинна задовольняти таким вимогам, як: системність, концептуальність і науковість, структурованість, керованість, відтворюваність, запланована ефективність, алгоритмічність, оптимальність витрат, можливість тиражування та перенесення в нові умови.

Проектуючи погляд О.Пехоти [2], щодо впровадження педагогічних технологій, на підготовку керівників творчих колективів зазначимо єдність чотирьох складових компонентів, що впливають на готовність до цього виду діяльності:

- ціле-мотиваційний (забезпечує спрямованість керівників на особистісно технологічні професійні зміни);
- змістовий (визначає систему особистісно привласнених знань про механізми моделювання та проектування педагогічної діяльності);
- операційний (задає систему шляхів, способів і прийомів здійснення технологізації навчального процесу);
- інтеграційний (формує уміння керівника будувати індивідуально-прийнятну дидактичну систему).

На нашу думку, у зв'язку з цим слушним є зауваження І.Зязюна [1], що технологічність і творчість у педагогічній діяльності мають бути в розумному поєднанні.

З метою ознайомлення керівників творчих колективів з новітніми технологіями ми взяли участь у методичному об'єднанні Центру дитячої та юнацької творчості м. Бердянська. Було поставлено завдання ознайомити працівників з деякими новітніми педагогічними технологіями через практичне використання.

Наведемо приклад впровадження технології по вирішенню проблемних ситуацій у колективі. Ця технологія є універсальною для будь-якого творчого колективу.

Перший етап (підготовчий):

- обрати проблемну ситуацію;
- поділити колектив на групи (принцип поділу на вибір викладача, в залежності від атмосфери у колективі);
- запропонувати групам обрати лідера, який буде представляти групу по закінченню виконаних завдань;
- роздати необхідний матеріал (листи А-3, цвітні фломастери).

Другий етап:

- ознайомити учасників з правилами проведення обговорення проблеми;
- запропонувати обговорити та занотувати причини виникнення проблеми;
- по-черзі вислухати кожну групу (порядок виступу залежить від порядку готовності групи). Причому наступна група доповнює попередню.

Третій етап:

- запропонувати групам обговорити та занотувати шляхи подолання вказаних причин;
- по-черзі вислухати кожну групу. Перша група називає причину та шляхи подолання, наступна – доповнює і так далі.

Четвертий етап:

- кожний учасник зазначає, що саме він готов зробити для вирішення виниклої проблеми;

- викладач підведе підсумки вирішення проблемної ситуації.

У нашому випадку було обрано тему "Творчий спад у праці керівників гуртків".

Причини творчого спаду керівників творчих колективів:

Зовнішні фактори

- криза духовності суспільства у цілому;
- відсутність культурного середовища;
- відсутність матеріальної бази;
- споживче відношення з боку вихованців (немає віддачі від вкладеної праці, погане відвідування занять);
- умови роботи (відсутність підтримки з боку колег, тиск адміністрації та інше);
- недостатність інформації.

Внутрішні фактори

- вік викладачів (професійне вигорання);
- недостатність досвіду;
- особистісні (втома, настрій, лінощі, стреси, відсутність навіювання та інше);

Шляхи подолання причин виникнення творчого спаду:

Стосовно зовнішніх факторів

- особистий педагогічний вклад (створювати необхідну атмосферу на робочому місці);
- шукати можливості для мандрівок (організувати поїздки до інших міст), відвідувати музеї, театри та інше;

- робота з батьками, спонсорами, додатковий заробіток;
- стимулювання дітей новими ідеями, показувати перспективу творчого росту;
- грамотно планувати роботу керівників творчих колективів, заохочувати їх працю;

Стосовно внутрішніх факторів

- постійно професійно самовдосконалюватися;
- спілкування з фахівцями, робота з літературою, Інтернетом, тиражними виданнями;
- займатися самонавіюванням, бачити та шукати у всьому позитив, провадити загальну профілактику здоров'я.

Після обговорення кожний керівник творчої групи зазначив, що саме він готов робити для підтримки власної творчої діяльності та діяльності всього колективу.

З метою допомоги керівникам творчих колективів нами було порекомендовано підходи щодо систематичного розвитку педагогічної творчості. Спираючись на дослідження С.Сисоевої, ми обрали такі форми розвитку творчості вчителів:

- педагогічна, методична ради;
- науково-практичні, теоретичні, читацькі конференції;
- засідання "круглого столу", дискусії, дебати;
- методичні об'єднання;
- творчі групи (мікрогрупи, динамічні групи, тимчасові об'єднання вчителів);
- обговорення відвіданого заняття або заходу;
- науково-дослідна робота учителів.

Розглянемо найважливіші з них.

Педагогічна рада сприяє розвитку педагогічної творчості вчителів, коли: при плануванні тематики виходять із проблемних питань, розроблених з урахуванням конкретних умов роботи й творчого рівня діяльності педагогічного й учнівського колективів; заздалегідь ознайомлюють педагогічний колектив з тематикою й питаннями для обговорення; кожен учитель має змогу ознайомитися до проведення педагогічної ради з проектом рішення, зробити зауваження, внести пропозиції; контроль за виконанням рішень педагогічної ради проводиться гласно.

Науково-практичні і теоретичні конференції вчителів сприяють підвищенню рівня педагогічної діяльності вчителів із, розвитку їх творчих якостей за умов: тема конференції зумовлена проблемою, над якою працює педагогічний колектив; у проведенні конференції беруть участь вчені, науковці, вчителі-новатори; при підготовці конференцій створюються творчі групи, які дають пропозиції щодо змісту конференції, її структури, а також розробляють рекомендації; до змісту конференції включаються аналіз та інформація про роботу учителів з даної проблеми; до конференції готується виставка нових методичних видань з проблеми, а також виставка методичних досягнень учителів.

При організації навчально-виховного процесу основними засобами розвитку педагогічної творчості вчителів є: поступово створення сприятливих умов для організації методичної роботи; виконання керівниками

особистісних програм надання індивідуальної допомоги вчителю в його самоосвіті, самовдосконаленні, саморозвитку; проведення відкритих уроків як засобу самовираження вчителів; організація колективної творчої діяльності учителів, передбачена планом; організація методичної допомоги вчителю по створенню творчої лабораторії.

Створення творчої лабораторії вчителем передбачає: створення індивідуальної системи неперервної роботи з самоосвіти й самовдосконалення на основі вивчення своїх професійно-значущих якостей, творчих можливостей, ускладнень і протиріч у педагогічній діяльності; створення індивідуальної системи забезпечення технології навчально-виховного процесу (накопичення дидактичного матеріалу, конструювання оптимальних варіантів уроків, у тому числі нестандартних, використання принципів наукової організації педагогічної праці, постійний аналіз результатів своєї педагогічної діяльності); активну участь у роботі методичного об'єднання, різних формах колективної творчої діяльності, написання методичних розробок.

Диференційований підхід до організації методичної роботи передбачає: проведення діагностичних досліджень діяльності педагогічного колективу для виділення різних рівнів творчої професійної діяльності вчителів; комплектування динамічних груп учителів для удосконалення діяльності з урахуванням фаху й рівня творчості; розробку програми роботи кожної групи на рік з урахуванням типових ускладнень у роботі конкретних вчителів групи; проведення творчих звітів кожної групи в процесі тижнів педагогічної творчості; аналіз динаміки зміни рівня творчої педагогічної діяльності кожного члена групи за рік.

Методична робота як форма підвищення рівня творчої педагогічної діяльності вчителя потребує ретельного планування на кожен навчальний рік з урахуванням перспективи творчого розвитку вчителя на тривалий час.

При координуванні і коригуванні діяльності педагогічного колективу з розвитку педагогічної творчості особливого значення набуває стимулювання творчої педагогічної діяльності вчителів та регулювання комунікативних відносин між вчителями і керівниками школи, педагогами й учнями.

Основними формами регулювання комунікативних відносин є: попередження й вирішення конфліктних ситуацій, які виникають у колективі як з об'єктивних, так і з суб'єктивних причин; індивідуальний підхід до кожного вчителя; диференційоване управління впровадження новаторського досвіду.

Основними засобами стимулювання творчої педагогічної діяльності вчителів є: створення системи заохочення вчителів до творчої діяльності (моральне й матеріальне заохочення); систематичне пропагування кращого досвіду педагогічної діяльності вчителів; проведення змагань, конкурсів творчих робіт, методичних виставок; проведення тижнів педагогічної творчості; анкетування вчителів для заохочення їх до самоосвіти, творчої діяльності.

Зазначені підходи допомагають так організувати діяльність педагога, щоб повністю занурити його у систематичну творчу атмосферу.

Висновки... Таким чином, підготовка керівників творчих колективів до впровадження інноваційних педагогічних технологій та використання необхідних підходів до організації їх творчої діяльності сприяє оволодінню теоретико-методологічними, методичними, психолого-педагогічними і операційними основами освітнього процесу та особистісному становленню фахівців.

Література

1. Зязюн І. Гуманістична стратегія теорії і практики навчального процесу // І.Зязюн // Рідна школа. – 2000. – № 8. – С. 8-13.
2. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посіб. / О.М.Пехота, В.Д.Будак, А.М.Старева, К.Ф.Нор, В.І.Шуляр, І.М.Михайлицька, І.В.Манькусь, Т.В.Тихонова, О.Є.Олексюк, О.І.Балицький; За ред. І.А.Зязюна, О.М.Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 240 с.
3. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості : Підручник / С.О.Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.

Анотація

У статті розглядається проблема підготовки керівників творчих колективів до впровадження інноваційних педагогічних технологій та використання необхідних підходів до організації їх творчої діяльності.

Анотация

В статье рассматривается проблема подготовки руководителей творческих коллективов к внедрению инновационных педагогических технологий, а также использование необходимых подходов к организации их творческой деятельности.

Summary

The problem of training of creative groups' leaders for using of innovative pedagogical technologies and also using necessary approaches to organizing their creative activity is considered in the article.